

VERKIEZINGSPROGRAMMA

2018 – 2022

CDA HELLEDOORN

“SAMEN LEVEN”

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Waarden en traditie	4
1.1 Lokale eigenheid.....	4
1.2 Veiligheid in de buurt	5
1.3 Burgerschap.....	6
1.4 Zondag: de waarde van rust, cultuur en ontmoeting	8
2. Sterke samenleving	9
2.1 Samenlevingsgericht werken.....	9
2.2 Doe mee	10
2.3 Verenigingen en vrijwilligers	10
2.4 Bewegen voor leefbaarheid en welzijn.....	11
2.5 Bereikbaarheid	12
2.6 Voldoende en betaalbare woningen	13
2.7 Een leefbare regio blijven	13
3. Familie en gezin	15
3.1 Gezinnen	15
3.2 Kindvriendelijke buurten	15
3.3 Onderwijs	16
3.4 Samen met maatschappelijke organisaties	17
3.5 Lokale toegang zorg.....	17
4. Zorg voor elkaar	19
4.1 Preventie	19
4.2 Persoonlijke kracht	19
4.3 Omzien naar elkaar.....	20
4.4 Samenwerking met professionals.....	21
4.5 Financiering van zorg.....	22
4.6 Organisatie	22
4.7 Werk en participatie	23
5. Eerlijke economie	25
5.1 Bedrijvigheid.....	25
5.2 Leefbaar platteland	26
5.3 Duurzaamheid	28
5.4 Gezonde gemeentefinanciën.....	29

Inleiding

Op het moment dat wij begonnen te schrijven aan dit verkiezingsprogramma verscheen het onderzoek “Atlas voor gemeenten 2017”, waarin Hellendoorn wordt vermeld als gemeente waarin 94% van de inwoners zegt zich gelukkig te voelen. Dat is het hoogste percentage in Nederland! In 2016 werd Hellendoorn al verkozen tot beste sportgemeente van Nederland.

Er is in onze mooie gemeente veel geïnvesteerd en gerealiseerd. Denk aan de vele sportvoorzieningen, club- en buurthuisaccommodaties, de decentralisaties in het sociale domein, de combitunnel, de Noord-Zuidverbinding, natuurontwikkeling langs de Regge, subsidieregelingen voor duurzaamheid, huisvesting van statushouders, opvang van vluchtelingen en nieuwbouw van scholen De Twijn, 't Trefpunt en Daarle Centraal.

De vraag zou gesteld kunnen worden wat er eigenlijk nog te wensen over blijft. Heel veel, zo blijkt uit de honderden suggesties van inwoners en organisaties die wij benaderd hebben voor ons verkiezingsprogramma. Voor de komende gemeenteraadsperiode ziet het CDA volop kansen en opgaven.

Leefbaarheid en veiligheid van onze dorpen en kernen is de basis voor gelukkig leven in de gemeente Hellendoorn.

De landelijke overheid treedt terug op het gebied van zorg en participatie. Burgers en organisaties worden steeds meer zelf verantwoordelijk voor werk, zorg en welzijn. Het CDA wil meer ruimte geven aan burgerparticipatie.

Er is een fundamentele omslag nodig ten aanzien van duurzaamheid. De gevolgen van opwarming van de aarde en de uitputting van fossiele energiebronnen stellen ook onze gemeente voor opgaven en uitdagingen.

Het CDA wil een brede volkspartij zijn, met herkenbare volksvertegenwoordigers in de Hellendoornse samenleving en goede ingangen op provinciaal, landelijk en Europees niveau.

Het programma 2018-2022 baseren wij op de volgende uitgangspunten:

- De gemeente is voor het CDA vooral een gemeenschap waarin mensen samen leven.
- Het CDA staat voor de waarden die ons verbinden, voor de Christelijke tradities van gerechtigheid, tolerantie, verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap.
- In de door ons gewenste sterke samenleving richten mensen met elkaar hun leven in via familie of gezin, buurt, vereniging, geloofs- of andere gemeenschappen. In die sterke samenleving staat niemand er alleen voor.
- De keuzes voor de lokale samenleving die we door willen geven, vertalen we in een eerlijke economie.

Met de voorstellen in dit verkiezingsprogramma blijven wij werken aan een gemeenschap waarin iedereen mee kan doen, nu en in de toekomst. Samenleven en samen leven!

1. Waarden en traditie

Waarden en traditie zijn belangrijk voor de samenleving. Veel mensen ervaren hun eigen leven als goed, maar maken zich zorgen over hoe wij met elkaar omgaan. Hoffelijkheid op straat, respect voor elkaar, iets over hebben voor de ander en niet altijd en overal het eigen belang voorop stellen: dat zijn waarden die in allerlei Nederlandse tradities – lokaal en nationaal – al generaties lang worden doorgegeven. Waarden en tradities helpen ons om ons thuis te voelen in een onrustige wereld. Het CDA koestert de waarden die vastigheid geven en de tradities die onze samenleving bijeen helpen houden. Vanuit onze waarden treden wij nieuwe ontwikkelingen tegemoet.

1.1 Lokale eigenheid

Onze streek kent een rijke, eigen cultuur. Of het nu gaat om gebouwen, culturele gebruiken of kenmerkende feesten, zij vormen gedeelde herkenningspunten, momenten waarop het gemeenschappelijke wordt beleefd. De gemeente heeft noch bij de vorming noch bij de bescherming van cultureel erfgoed een centrale rol, maar kan bij het bewaren van wat voor de lokale gemeenschap van waarde is een ondersteunende rol spelen.

1.1.1 Kunst- en cultuurbeleid

Cultuur is belangrijk voor mens en samenleving. Het draagt onder meer bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen en een gevoel van verbondenheid binnen gemeenschappen. Met cultuur zijn persoonlijke en maatschappelijke waarden gemoeid. Het is belangrijk dat we met elkaar proberen te bewaren wat voor onze geschiedenis, traditie en cultuur van waarde is. Daarom vinden wij het van belang dat laagdrempelige voorzieningen voor het lezen en voor het maken van muziek beschikbaar blijven, juist ook voor ouderen en mensen die minder gebruik maken van andere culturele voorzieningen.

Het CDA wil:

- Cultuureducatie en -beleving in brede zin.
- Ondersteuning van Zinin als theater, bibliotheek, ontmoetingsplek en centrum van cultuur en educatie.
- Blijvende aandacht voor herdenking van slachtoffers van oorlog en geweld.
- Kunst in de openbare ruimte stimuleren, bij voorkeur in samenwerking met lokale initiatieven.
- Deelname aan onder meer de landelijke open monumentendag faciliteren.

1.1.2 Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed gaat over ons gezamenlijk verleden, over samenleven en duurzaamheid. Het CDA hecht in het bijzonder waarde aan religieus en agrarisch erfgoed. Het behoud van cultureel en industrieel erfgoed is voor ons van groot belang. We denken hierbij aan kerkgebouwen, kunstwerken, archieven, documenten, boeken, sheddaken en de fabrieksschoorsteen.

Het CDA wil:

- Investeren in het behoud van monumenten.
- Bijzondere aandacht voor het behoud van kerkgebouwen.

- Paasvuren en carbidschieten als cultureel erfgoed blijven toestaan.
- Behoud van enken en essen.
- Een passende nieuwe functie voor kerken die niet langer hun oorspronkelijke functie (kunnen) vervullen.
- Een gemeentelijke kunst- en monumentenwijzer op papier of als app.
- Een omgevingsplan dat kansen biedt om religieus, agrarisch, industrieel en cultureel erfgoed te beschermen en lokale accenten aan te brengen.
- Historische verenigingen in de dorpen ondersteunen, waarbij subsidies overigens niet langjarig en vanzelfsprekend worden verleend.

1.2 Veiligheid in de buurt

1.2.1 Veiligheid in de buurt

Veiligheid is een basisbehoefte in een sterke samenleving, waarin mensen zich thuis en geborgen voelen. Dit geldt te meer voor gezinnen met kinderen en voor ouderen. Een veilige gemeente vraagt om stevige maatregelen. Geen woorden, maar daden. Wij richten ons in het bijzonder op het tegengaan van criminaliteit die een grote impact heeft op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij, zoals woninginbraken. Maar ook op thema's als verkeersoverlast, veilige schoolomgeving en openbare ruimte, overlast van rondhangende jongeren en vandalisme.

De nota Samen = veiliger en de uitwerking daarvan in het Uitvoeringsprogramma 2016-2017 vormen de basis voor het veiligheidsbeleid in de komende raadsperiode. De raad zal de huidige speerpunten als woninginbraak, fietsendiefstal, drugs en huiselijk geweld zo nodig opnieuw vaststellen.

Hondenpoep is één van de voornaamste ergernissen van burgers. De hondentoiletten vormen geen adequate oplossing. Een opruimplicht voor hondenpoep lijkt een betere oplossing.

Vanwege het lokale belang blijft de rol van de burgemeester bij het bepalen van de speerpunten van de politie op het gebied van openbare orde en veiligheid onverminderd belangrijk. Daarbij moeten de inwoners een stem hebben.

Veiligheid is een fundamenteel recht van ieder mens. Soms vergt onze veiligheid maatregelen die ingrijpen op de rechten en vrijheden van onze inwoners.

Het CDA wil:

- Een actieve houding en betrokkenheid van inwoners bij een veilige en leefbare sociale en fysieke woonomgeving.
- Gesprekken tussen inwoners, politie en gemeente over de veiligheid in de buurten. De gemeente informeert de inwoners actief over preventieve maatregelen en laat hen meedenken en werken aan het oplossen van veiligheidsvraagstukken in de buurt.
- Aandacht voor het werven van leden voor de vrijwillige brandweer.
- Prostitutie en vrouwenhandel bestrijden, bijvoorbeeld door sluiting van panden of een gedragsaanwijzing.
- Inwoners attenderen op buurtwachten, buurtpreventieteams of de inzet van sociale media (buurt-apps) om het veiligheidsgevoel te vergroten.
- Bijzondere aandacht voor de rol van de wijkagent. De wijkagent moet als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig zijn in de buurt.
- Regels vaststellen en handhaven om overlast door dronegebruik te bestrijden.

- Cameratoezicht toepassen of voortzetten op plaatsen waar overlast of diefstallen plaats hebben, zoals het NS-station en het Componistenplein en sommige delen van de Kruidenwijk.
- Hondenbezitters verplichten uitwerpselen op te ruimen. Daartoe wordt de APV aangepast en worden faciliteiten beschikbaar gesteld.

1.2.2 Softdrugs en harddrugs aanpakken

Veel coffeeshops en de achterliggende handel en productie zijn in handen van de zware, georganiseerde misdaad. De productie van synthetische drugs is fors toegenomen, met alle risico's van dien voor omwonenden, de volksgezondheid en de veiligheid.

Het CDA wil:

- Geen coffeeshops in onze gemeente toestaan of gedogen.
- Handel in alle soorten drugs, straatverkoop en verkooppunten hard aanpakken.
- Overlast vanuit drugspannen en bestrijden door sluiting van deze panden of een gedragsaanwijzing.
- Bedrijven en woningen waar een hennepkwekerij wordt aangetroffen voor bepaalde tijd sluiten.
- Ondernijming die het gevolg is van illegale activiteiten met kracht bestrijden.
- Preventie bevorderen in samenwerking met het onderwijs.

1.3 Burgerschap

1.3.1 Burgerschap

Onze cultuur, lokaal cultureel erfgoed en sociale cohesie onderstrepen het belang van burgerschap en de waarden die daarbij horen. Burgerschap bestaat in het nemen van verantwoordelijkheid voor de samenleving, juist ook lokaal.

Er zijn verschillende manieren waarop de gemeente burgerschap kan versterken en ondersteunen. Allereerst door zelf inspirerend en respectvol te spreken en te handelen.

Het CDA wil:

- Via de lokale democratie mensen volop de kans bieden om burgerschap te tonen.
- Meer zeggenschap, eigenaarschap en ruimte voor initiatiefnemers
- Een gemeentebestuur dat partner is, ruimte geeft en voorwaarden schept voor initiatieven.
- In samenwerking met scholen onze jongeren actief betrekken bij de samenleving.
- Opnieuw een jongerenraad instellen.
- Het raadgevend referendum schrappen omdat wij referenda niet vinden passen in onze vertegenwoordigende democratie.

1.3.2 Integratie

Ook in onze gemeente wonen of vestigen zich mensen met een andere culturele of nationale achtergrond. De toestroom van vluchtelingen naar Europa wordt uiteindelijk een 'lokaal vraagstuk', bijvoorbeeld op huisvestingsgebied: van crisisopvang tot aan de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsvergunning (vergunninghouders). Daarbij vinden wij dat te veel vergunninghouders lange tijd of zelfs permanent aangewezen zijn op de bijstand.

Het CDA wil:

- Een goede beheersing van de Nederlandse taal als middel voor een succesvolle inburgering van nieuwkomers.
- In samenwerking met het bedrijfsleven een plan opstellen om vergunninghouders direct in aanraking te brengen met onderwijsmogelijkheden en vrijwilligerswerk, zodat de stap naar betaald werk kleiner wordt.
- Inburgeringscursussen die door gerenommeerde instellingen worden verzorgd.
- Bijzondere aandacht voor vluchtelingen die al langere tijd in onze gemeente verblijven maar nog niet in inkomen, werk of opleiding hebben kunnen voorzien.
- Bij de uitvoering van de verplichting om vergunninghouders een sociale huurwoning te geven nadrukkelijk rekening houden met de toegankelijkheid van sociale huur voor starters, gezinnen en alleenstaanden die hierop zijn aangewezen.
- Schooluitval koste wat kost voorkomen, omdat goed onderwijs de sleutel is voor de toekomst van ieder kind.
- Bij de verkrijging van het Nederlanderschap de feestelijke ceremonie blijven organiseren, waarin aandacht wordt besteed aan onze manier van leven en de waarden van de democratische rechtsstaat worden uitgedragen.
- Alleenstaande minderjarige statushouders begeleiden naar zelfstandigheid in samenwerking met het NIDOS.

1.3.3 Democratische legitimiteit en bestuurlijke nabijheid

Gemeenten hebben in de afgelopen jaren veel nieuwe taken gekregen die in het verleden door het rijk werden uitgevoerd. Zo is dat gebeurd bij het sociaal domein en zal dit ook gebeuren bij de komende Omgevingswet. De gemeente moet ervoor zorgen dat zij deze nieuwe taken goed kan uitvoeren, dat de democratische controle gewaarborgd is en samengewerkt wordt met andere bestuurlijke partners zoals het waterschap en de provincie.

Een netwerkende of zelfs participerende overheid vraagt om een ander type bestuur en ambtelijk apparaat. Bij een participerende overheid moeten bestuurders vanuit publieke doelen aansluiten bij inwoners en bedrijven die maatschappelijke waarde ontwikkelen. De gemeente moet vooral kaderstellend en ondersteunend optreden.

Het CDA wil:

- Invloed van buurten en dorpen op het beleid.
- Een heldere inspraakverordening, zodat inwoners weten waar zij aan toe zijn en wat zij van de gemeente kunnen en mogen verwachten.
- Een brede participatieraad instellen.
- Burgerinitiatieven omarmen vanuit ons vertrouwen in de samenleving.
- Een portefeuillevindeling die geordend wordt vanuit maatschappelijke vraagstukken.

1.3.4 Gemeentelijke samenwerking

Gemeenten krijgen steeds meer taken te vervullen. Soms kan een gemeente die niet alleen aan, omdat het ingewikkelde zaken zijn (jeugdzorg) of omdat ze gemeentegrenzen overschrijden (arbeidsmarktfragen). Samenwerking is dan een goede optie om als gemeente kwaliteit te kunnen leveren. We streven daarbij naar een betrokken gemeente die haar inwoners kent, waar de gemeenteraad bereikbaar is en een afspiegeling blijft van de lokale bevolking.

Het CDA wil:

- Hellendoorn een zelfstandige gemeente laten blijven.

- Samenwerkingsverbanden op de schaal van de 14 Twentse gemeenten mits de democratische legitimiteit voldoende gewaarborgd is.
- Zorgen dat bij de intergemeentelijke samenwerking de werkgelegenheid in onze eigen gemeente behouden blijft.

1.4 Zondag: de waarde van rust, cultuur en ontmoeting

Het CDA hecht aan waarden en traditie, zo ook aan de zondag als de dag die in onze cultuur is uitgegroeid tot een rustmoment van bezinning en ontmoeting. Tegelijkertijd hechten wij aan de eigen vrijheid van inwoners als het gaat om de invulling van de zondag.

Lokale gemeenschappen verschillen van dorp tot dorp. Het CDA vindt dat aan zulke verschillen ook op zondag recht gedaan moet worden. Daarom moet de gemeente in overleg met inwoners en lokale ondernemers besluiten over de openingstijden van winkels.

Het CDA wil:

- Geen winkelopstelling op zondag voor 12:00 uur.

2. Sterke samenleving

Wij willen de komende jaren blijven werken aan sterke buurten, wijken, kernen en dorpen en een vitaal buitengebied; aan een samenleving waarin alle mensen zich veilig en thuis voelen, omdat ze weten dat er altijd iemand is die naar hen omkijkt. Niemand staat er alleen voor. Een sterke samenleving van betrokken gemeenschappen is gebouwd op saamhorigheid en gedeelde verantwoordelijkheid, en geeft mensen directe invloed op hun eigen leefomgeving. De plaatselijke overheid is bovenal dienstbaar aan inwoners, bedrijven en organisaties. Een sterke samenleving laat meer ruimte voor eigen keuzes. Dat betekent minder regels van bovenaf en meer zeggenschap voor inwoners zelf.

2.1 Samenlevingsgericht werken

Het CDA gelooft dat de samenleving en niet de overheid centraal moet staan. Dat vraagt van de gemeente een actieve houding om de samenleving krachtig en vitaal te houden. De gemeente is allereerst een ondersteuner van de eigen initiatieven en voorkeuren van mensen. In een betrokken samenleving nemen mensen met elkaar initiatieven om problemen aan te pakken. De gemeentelijke overheid moet daarbij dienstbaar en betrouwbaar zijn en ruimte bieden aan die initiatieven. Ook als daarvoor eigen regels moeten wijken.

2.1.1 Dienstverlening gemeente

Het CDA staat voor een overheid die zo dicht mogelijk op de samenleving zit en de samenleving zo veel mogelijk ruimte geeft. Het principe dat de gemeente er voor de inwoners is en niet andersom moet weer volop gelden.

Het CDA wil:

- Een goed bereikbaar en hoogwaardig gemeenteloket, dat ook buiten kantooruren open is en waar veel zaken digitaal geregeld kunnen worden. Tegelijkertijd blijft het mogelijk persoonlijk en telefonisch contact te hebben met de gemeente.
- Op maat gesneden online dienstverlening die goed, gemakkelijk en snel is.
- Kostendekkende tarieven voor gemeentelijke diensten.
- Het Huis voor Cultuur en Bestuur als plek voor mensen om elkaar te treffen en ideeën uit te wisselen.
- Het Klantcontactcentrum van de gemeente operationaliseren en uitbouwen.

2.1.2 Recht om uit te dagen

Wij geloven in de kracht van de samenleving en willen daarom dat inwoners en verenigingen het recht krijgen om de uitvoering van een collectieve voorziening van de overheid over te nemen. Dit kan om van alles gaan: het onderhoud van een park in de buurt, het beheer van sportvelden door de club of de zorg voor ouderen.

Het CDA wil:

- Een 'Recht om uit te dagen' (right to challenge), waarmee inwoners het recht krijgen om bij de gemeente een (alternatief) voorstel in te dienen voor een bepaalde dienst, voorziening of plan van de gemeente.

2.2 Doe mee

Wij willen dat de gemeente initiatieven van inwoners ruim baan geeft, soms door financiële ondersteuning en vaak door als gemeente los te durven laten in plaats van initiatieven over te nemen. De gemeente moet vooral aansluiten bij bestaande initiatieven en waarderen waar inwoners al enthousiast over zijn. Er moet een goede balans zijn tussen de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad en de betrokkenheid van inwoners.

Het CDA wil:

- Een actief meedenkende gemeente bij initiatieven vanuit de samenleving.
- De bestaande participatiecode handhaven, waarin wordt aangegeven op welke terreinen participatie kan plaatsvinden, hoe ver je als gemeente wilt gaan met nieuwe invullingen van de lokale democratie, hoeveel ruimte je de inwoners wilt geven en wat die ruimte inhoudt.
- Duidelijke, tijdige en begrijpelijke communicatie door de gemeente.
- Frequent bezoek van het college aan bijeenkomsten van Plaatselijk Belang en wijk- en dorpsraden en een actieve terugkoppeling op de ingebrachte punten.
- Een tweejaarlijkse, gemeentelijke democratedag.
- Jaarlijks een inspraakavond voor de inwoners ter voorbereiding op de begroting.

2.3 Verenigingen en vrijwilligers

Vrijwilligers, mensen die zich met hart en ziel inzetten voor een ander, vormen een onmisbare schakel in de binding en leefbaarheid van onze dorpen, wijken en buurten. We zien steeds vaker dat vrijwilligers (-organisaties) publieke taken overnemen en nieuwe vormen bedenken van dienstverlening voor hun gemeenschap. Deze positieve ontwikkeling verdient ondersteuning door zo mogelijk regels te schrappen. De gemeente kan veel doen om vrijwilligerswerk makkelijker en leuker te maken. De verhoging van de AOW-leeftijd kan er toe leiden dat er minder vrijwilligers beschikbaar zijn.

2.3.1 Meer ruimte, minder knellende regels

Wij willen de slagkracht van verenigingen en organisaties vergroten door minder bemoeienis van de gemeente en minder beperkende regels. Daarbij verandert de betrokkenheid van vrijwilligers. Het is steeds lastiger om mensen structureel aan verenigingen te binden. De gemeente moet de randvoorwaarden creëren waaronder het brede vrijwilligerswerk kan floreren, binnen de ruimte van wet- en regelgeving.

Het CDA wil:

- Vrijwilligerswerk stimuleren en faciliteren door de vrijwilligersverzekering te behouden en de administratieve lasten te verminderen.
- De verklaring omtrent gedrag (VOG) voor vrijwilligers subsidiëren.
- Kritisch kijken naar de noodzaak van vergunningen en vergunningen voor terugkerende evenementen waar mogelijk voor meerdere jaren verstrekken.

- Bij de volgende aanbesteding van doelgroepenvervoer de inzet van vrijwilligers voor vervoer naar de dagopvang opnieuw mogelijk maken.
- Deskundigheidsbevordering van vrijwilligers faciliteren.

2.3.2 Betaalbare en duurzame verenigingsgebouwen

Voor veel verenigingen zijn de lasten van hun accommodatie een belangrijke kostenpost. Tegelijkertijd is een goed gebouw voor de (sport-)vereniging van groot belang voor het goed functioneren. Er zijn veel kansen voor het verduurzamen van complexen. Dat kan een goede manier zijn om de energiekosten te drukken.

Het CDA wil:

- Een energieregisseur aanstellen die verenigingen helpt bij het in kaart brengen van rendabele duurzaamheidsinvesteringen, waaronder LED-verlichting en zonnepanelen.
- Een revolverend energiebesparingsfonds waarop lokale verenigingen een beroep doen.

2.4 Bewegen voor leefbaarheid en welzijn

Bewegen is heel belangrijk, als ontspanning en als voorwaarde voor een gezond leven. Maar sport heeft ook een andere functie: het brengt mensen samen en maakt mensen weerbaar. Sport speelt ook een belangrijke rol bij het overbrengen van waarden en vaardigheden die in het gewone leven onmisbaar zijn, zoals teambelang en respect voor de ander.

2.4.1 Goede sportvoorzieningen

Het sportaccommodatiebeleid is de basis van het gemeentelijk sportbeleid. Het is belangrijk om de bestaande goede randvoorwaarden binnen de gemeente te handhaven om sporten en bewegen zo optimaal mogelijk te maken. Wij willen daarbij rekening houden met de verschuiving van verenigingssporten naar individuele sporten in de openbare ruimte, zoals wandelen, fietsen en hardlopen. Het CDA vindt het belangrijk dat inwoners bekend zijn met de veelzijdigheid van sportmogelijkheden, weten hoe gezond sporten is, en waardering hebben voor de bijdrage die sport levert aan samenwerking, het welzijn van mensen en de leefbaarheid in buurten en dorpen.

Het CDA wil:

- De aansprekende positie van Hellendoorn als landelijk sportgemeente van het jaar benutten.
- Vrijwilligers ondersteunen door bij nieuwbouw of een verbouwing te zoeken naar combinatiemogelijkheden van sportclubs en zoeken naar combinaties tussen sport, cultuur, onderwijs en duurzaamheid.
- Jeugdsportsubsidies handhaven.
- Initiatieven voor ouderensport ondersteunen.
- Onderzoeken of het financieel haalbaar is om alle sportverenigingen met grasvelden op kunstgras te laten sporten.
- Een onderzoek naar de mogelijkheid van gratis zwemmen tijdens daluren.
- Fietssnelweg F35 in de richting Raalte verder ontwikkelen, om langere afstanden per fiets af te leggen, woon-werkverkeer per fiets te bevorderen en recreatief eerder op de fiets te stappen.

2.4.2 Groene buitenruimte voor ontmoeten en bewegen

De positieve effecten van groen op onze gezondheid zijn bewezen. Mensen met een groene woonomgeving voelen zich gezonder. Spel-, sport- en ontmoetingsruimten dragen bij aan preventieve gezondheidszorg, sociale ontwikkeling van kinderen en sociale ontmoeting in de buurt.

Het CDA wil:

- De groene openbare ruimte aantrekkelijker maken voor bewegen en ontmoeting, bijvoorbeeld door bewegingstoestellen in de buitenruimte.

2.5 Bereikbaarheid

Een sterke samenleving waarin we omzien naar elkaar kan niet bestaan zonder de fysieke mogelijkheid met elkaar in contact te treden. Bereikbaarheid is daarom niet alleen een ruimtelijk, maar ook een sociaal vraagstuk.

2.5.1 Goed openbaar vervoer, ook in het buitengebied

Openbaar Vervoer (OV) draagt bij aan betere bereikbaarheid. Het stelt mensen in staat om te participeren in de samenleving en draagt bij aan verbetering van de leefomgeving. In het landelijk gebied komt het OV steeds verder onder druk te staan. Het CDA staat open voor nieuwe initiatieven op dit gebied.

Het CDA wil:

- Lobbyen om van station Nijverdal een intercity-station te maken.
- Behoud van het treinstation in Daarlerveen.
- Goed openbaar vervoer, ook 's morgens vroeg en 's avonds laat, en waar dat niet lukt adequate alternatieven.
- (Collectief) Vraagafhankelijk Vervoer om nog beter in te spelen op de vraag van de reiziger.
- Innovatie op ICT-gebied om vraagafhankelijk vervoer te stimuleren.
- Deelgebruik van auto's bevorderen, bijvoorbeeld door de aanleg van speciale parkeerplaatsen.

2.5.2 Verkeersveiligheid

Een goede bereikbaarheid gaat hand in hand met goede verkeersveiligheid. Als mensen vrij willen bewegen moet dat wel veilig kunnen. Het CDA is voorvechter van veilige verkeerssituaties bij maatschappelijke locaties zoals scholen en sportclubs. Iedereen moet op een veilige manier op weg kunnen.

Het CDA wil:

- Goede en goed onderhouden fietspaden en snelfietsroutes, zeker nu het gebruik van elektrische fietsen, speedbikes en scootmobielen toeneemt. Zo zorgen wij er voor dat mensen van alle leeftijden die willen fietsen, dat ook op een goede en veilige manier kunnen.
- Veilige oversteekmogelijkheden voor fietsers en wandelaars tussen Haarle en Nijverdal.
- Een stevige lobby in Zwolle en Den Haag voor optimalisatie van de N35 en de kruisingen ter hoogte van Haarle.
- Inwoners betrekken bij de aanpassingen van de N35 aan de oost- en westkant van Nijverdal.

- De gevolgen van zwaar landbouw- en vrachtverkeer in beeld brengen en waar nodig de infrastructuur verbeteren.

2.6 Voldoende en betaalbare woningen

Voor mensen is wonen essentieel, zowel de woning als de leefomgeving. De woonwensen van inwoners moeten centraal staan bij het woonbeleid. Voor het CDA moet het woonbeleid gericht zijn op kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit en maatwerk. Dan gaat het om duurzame woningen, die aansluiten bij woonwensen en bestendig zijn voor verschillende levensfasen. Ook de kwaliteit van de wijken is van groot belang. Het stedenbouwkundig ontwerp moet goed in elkaar steken en eraan bijdragen dat mensen in een veilige, goed bereikbare en aantrekkelijke omgeving wonen.

Het CDA wil:

- Diversiteit in de wijken bevorderen, zodat kinderen vrolijk kunnen opgroeien en mensen gezond oud worden. Dat vergt goede voorzieningen (van speeltuin tot buurtcentrum) waarin recht wordt gedaan aan de diversiteit aan mensen die de samenleving kent.
- Afspraken met woningstichting Reggewoon om een nader te bepalen aantal huurwoningen te bouwen met een maximale huur van € 400,-.
- Afspraken met woningstichting Reggewoon over de afweging van verduurzamen ten opzichte van sloop en nieuwbouw.
- Herontwikkeling en/of herbestemmen van leegstaande winkelpanden bevorderen, met oog voor diversiteit, zodat het centrum een gewild woon- en winkelgebied wordt.
- Ruimte bieden op het gebied van collectief en particulier opdrachtgeverschap.
- Voldoende bouwmogelijkheden in alle kernen om te voldoen aan de eigen behoefte en zo de leefbaarheid van de kernen in stand te houden.
- De mogelijkheid verkennen om gronden t.b.v. woningbouw in erfpacht uit te geven.

2.7 Een leefbare regio blijven

Twente is geen krimpregio. Toch zijn er uitdagingen om economische weerbaarheid, sociaalmaatschappelijke voorzieningen en daarmee de leefbaarheid van de samenleving in stand te houden. Jongeren trekken soms weg, de school staat onder druk, de buurtsuper verdwijnt en de buslijn wordt als onrendabel opgeheven.

Het CDA wil:

- Hellendoorn een aantrekkelijke woon- en werkgemeente laten blijven.
- De impact van laagvliegeroutes zo veel mogelijk beperken.
- Bevorderen dat jongeren die elders studeren terugkeren naar onze gemeente.
- Investeren in goede digitale én fysieke bereikbaarheid (wegen, OV) om te voorkomen dat bedrijven/medewerkers en jongeren wegtrekken. Lokale investeringen van inwoners en bedrijven in breedband, schone energie en innovatie kunnen nieuwe kansen bieden.
- Het multifunctioneel gebruik van accommodaties stimuleren.
- Met de regio, de provincie en het Rijk bewerkstelligen dat er maatregelen worden genomen die bijdragen aan het stimuleren en behouden van werkgelegenheid in onze regio.

- Meer aandacht voor de leefbaarheid van het buitengebied en nieuwe kansen ondersteunen.
- Onderzoek naar mogelijke differentiatie van grondprijzen in de kernen.
- Alert zijn op Europese, landelijke en provinciale subsidiemogelijkheden om de leefbaarheid van het platteland te bevorderen of in stand te houden.
- Behoud van voldoende pinautomaten.

3. Familie en gezin

Families vormen het fundament van Nederland. Veel stellen mogen kinderen ontvangen. Christendemocraten geloven dat ieder kind naar Gods beeld geschapen is. Veel kinderen groeien op in warme gezinnen. Met ouders die de even mooie als verantwoordelijke taak op zich nemen hen op te voeden.

3.1 Gezinnen

In gezinnen (in welke samenstelling dan ook) en families worden waarden en normen overgedragen, leren we samenleven. In tijden van tegenslag is familie vaak de plek waar we bescherming en ondersteuning vinden. Families en gezinnen zijn van onschatbare waarde en verdienen erkenning en waardering voor de rol die ze spelen. Met het grootste deel van al onze jongeren gaat het hartstikke goed: ze zijn gezond, doen naar vermogen mee op school, hebben een rijk sociaal leven en voelen zich goed.

3.1.1 (V)echtscheiding

Helaas kunnen niet alle ouders bij elkaar blijven. Dat is ingrijpend voor de ouders en de kinderen, zeker als het gaat om een vechtscheiding.

Het CDA wil:

- Ouders die uit elkaar gaan hulp, advies en opvoedondersteuning bieden.

3.1.2 Pleegzorg

In het bijzonder noemen we ook de pleeggezinnen waarin kwetsbare kinderen de kans krijgen even op adem te komen of zelfs een nieuw 'thuis' vinden. Wij zien dat veel pleegouders moeite hebben om alle kosten van hun pleegkind te kunnen voldoen met de vergoeding die zij ontvangen. Hierbij blijft er vaak te weinig budget over voor goede begeleiding van het kind.

Het CDA wil:

- Ten minste één keer per jaar specifieke aandacht voor pleeggezinnen, bijvoorbeeld tijdens de jaarlijkse Week van de Pleegzorg en door middel van een 'pleegzorgcompliment'.
- Een reële vergoeding voor de kosten die pleegouders redelijkerwijs moeten maken.

3.2 Kindvriendelijke buurten

De buurt waarin kinderen opgroeien is erg belangrijk. Ieder kind verdient een veilige en uitdagende leefomgeving waarin het kan spelen en veilig opgroeien. Het CDA vindt het van belang dat kinderen veel buiten kunnen spelen. Ze leren daardoor spelenderwijs samen te leven. Ook is buitenlucht gezond en draagt beweging bij aan het voorkomen van overgewicht.

Een goede inrichting van de openbare ruimte die buiten spelen mogelijk en aantrekkelijk maakt is daarom essentieel. Schoolpleinen, sportveldjes en speelplaatsen kunnen daar een goede rol bij spelen.

Een andere voorwaarde is natuurlijk dat de buurten waarin kinderen opgroeien veilig zijn.

Het CDA wil:

- Handhavend optreden tegen verkeersovertredingen in kinderrijke buurten en in de omgeving van (sport)parken.
- Bezoek van alle lagere scholen aan de Risk Factory Twente, waar de veiligheidsbeleving op een indringende manier ervaren wordt.
- Goede speelmogelijkheden in elke buurt.
- Veilige fietsroutes voor scholieren, ook in het buitengebied zoals bijvoorbeeld van Daarle naar het station in Daarlerveen, de Tunnelweg Haarle-Hellendoorn en de Poggenbeltweg in Haarle.
- Opnieuw onderzoeken of groenbeheer en speeltuinbeheer met bijbehorende budgetten kunnen worden overgedragen aan de inwoners.
- Stimuleren van voorlichting om pesten, cyberpesten en sexting te voorkomen en veilig internetgebruik te bevorderen.

3.3 Onderwijs

Het is onze taak om kinderen thuis en op school goed voor te bereiden op hun rol en plek in de samenleving en de wereld daarbuiten. Goed onderwijs biedt alle kinderen en jongeren de kans om hun talenten te ontwikkelen en uit te groeien tot volwaardige en betrokken inwoners. Hoewel de invloed van de gemeente op de inhoud van het onderwijs beperkt is, moet er ook op lokaal niveau veel aandacht zijn voor onderwijs.

Het CDA wil:

- Betaalbaar en adequaat leerlingenvervoer waarbij het belang van het kind voorop staat. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van het regulier openbaar vervoer.
- Schoolgebouwen die 'fris' zijn, een goed binnenklimaat hebben en zo snel mogelijk energieneutraal zijn.
- Nauwe samenwerking van gemeente, jeugdhulpinstellingen en onderwijs bij het ontwikkelen en uitvoeren van preventieprojecten, om bijvoorbeeld alcohol- en drugsgebruik tegen te gaan.
- Een gerichte aanpak om voortijdige schoolverlating te voorkomen.
- 'Overerfbare' armoede tegengaan door bijles voor kinderen uit minima-gezinnen financieel mogelijk te maken.
- Behoud van kleine scholen in de kernen, mits de kwaliteit van onderwijs gegarandeerd blijft. Als behoud van een kleine school niet mogelijk is faciliteert de gemeente veilige routes naar nabij gelegen scholen.
- Behoud van alle typen voortgezet onderwijs op Reggesteyn in onze gemeente.
- Zoeken naar mogelijkheden om (dependances van) middelbaar beroepsonderwijs in onze gemeente te vestigen.
- Stimuleren van belangstelling voor technische opleidingen, al te beginnen met voorlichting op de basisschool.
- Blijven investeren in nauwe samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid.

3.4 Samen met maatschappelijke organisaties

Het CDA is dé partij van de samenleving, het is als geen ander in staat de balans te vinden tussen individuele verantwoordelijkheid en solidariteit. Inwoners, vrijwilligers, lokale ondernemers, verenigingen en geloofsgemeenschappen hebben vaak waardevolle ideeën over de zorg voor elkaar. Daarom is een vast contact met deze organisaties van belang.

3.4.1 Geloofsgemeenschappen

Kerken en overheden hebben verschillende verantwoordelijkheden, maar zij hebben ten minste één ding gemeen: zij dienen dezelfde mensen. Kerken dragen een schat aan wijsheid en ervaring met zich mee. Bij de ontwikkeling van beleid voor het sociaal domein is het dan ook erg belangrijk de kennis van kerkelijk werkers over armoede, gezinsproblematiek, verslavingen etc. te betrekken.

Het CDA wil:

- Kerken blijven betrekken bij de ontwikkeling van het jongeren- en het sociaal beleid.

3.4.2 Verenigingen

Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Daar leren jongeren dat sport leuk is, samen te werken, om te gaan met teleurstellingen, de handen uit de mouwen te steken, respect te hebben voor gezag (trainer, scheidsrechter), mee verantwoordelijkheid te dragen voor het beheer en onderhoud van een terrein. Door jongeren te laten bewegen leveren verenigingen een belangrijke bijdrage aan het tegengaan van overgewicht. Daarom vinden wij het belangrijk dat ieder kind kan sporten of zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming.

Het CDA wil:

- Het jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds handhaven of opnemen in een te ontwikkelen kindpakket om de toegang tot sport en cultuur voor ieder kind mogelijk te maken.

3.5 Lokale toegang zorg

Als jongeren in meer of mindere mate een steuntje in de rug nodig hebben is het belangrijk dat dit goed gebeurt. Het sociaal team functioneert in onze gemeente goed en vangt veel vragen op over zorg, welzijn, opvoeding en jeugdhulp, waardoor deze vragen niet door dure specialistische hulp hoeven te worden behandeld.

3.5.1 Drempel omlaag

Belangrijk is dat de toegang tot zorg zo is georganiseerd dat jongeren naar de meest adequate zorg op het juiste moment worden geleid: dus 'licht' waar het kan en 'zwaar' waar het moet.

Het CDA wil:

- Een betere overgang tussen de verschillende vormen van zorg en jongeren en hun familie daarin duidelijk en op tijd begeleiden.
- Huisartsen, zorgverzekeraars en instellingen betrekken bij de versterking van lokale toegangspunten tot de zorg die nodig is.
- De samenwerking tussen scholen en het sociaal team versterken om zo nodig tijdig de juiste hulp te organiseren.

3.5.2 Zorginstellingen

Zorginstellingen zijn voor het CDA belangrijke partners om onze jongeren de juiste hulp en ondersteuning op het juiste moment te geven. Het is daarbij belangrijk dat gemeenten een financieringsvorm hanteren die dit partnerschap ondersteunt. Sommige jongeren dreigen 'tussen de wal en het schip te vallen' als ze 18 worden. Vaak gaan ze dan 'over' van de Jeugdwet naar bijvoorbeeld de Zorgverzekeringswet. Het CDA vindt het belangrijk dat de gemeente oog heeft voor deze situatie en hier een gerichte aanpak op ontwikkelt.

Het CDA wil:

- Instellingen met lokale toegangen tot zorg en welzijn samen verantwoordelijk maken voor het opstellen van een individueel 'zorgplan van aanpak' voor het moment dat een jongere meerderjarig wordt en daardoor niet meer onder de jeugdzorg valt.
- Een app die zorgverleners en patiënt verbindt.
- Uniformiteit en eenvoud in administratieve processen.
- Ondersteuning van de stichting Evenmens t.b.v. vrijwillige thuiszorg.

3.5.3 Persoonsgebonden budgetten

PGB-houders hebben de maximale regie over geïndiceerde professionele zorg. Dit geldt ook voor Wmo-zorg die de gemeente regelt. In bepaalde situaties is "gewaarborgde hulp" wettelijk vereist. In gevallen waarin dit niet zo is maar de gemeente niet overtuigd is dat de PGB-aanvrager het budget goed kan beheren, wordt aangedrongen op goede "gewaarborgde hulp". In het uiterste geval wordt de aanvraag geweigerd en zorg in natura geboden.

Het CDA wil:

- PGB-vragers goed informeren over verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid en risico's.

4. Zorg voor elkaar

Het CDA streeft naar een samenleving waarin mensen zoveel als mogelijk mee kunnen doen ongeacht geslacht, gaardheid, leeftijd, inkomen en eventuele beperkingen. Het CDA zet in op een samenleving die een goede sociale verbondenheid kent met gebundelde inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en professionals in een hecht netwerk dat werkt volgens het principe 1 gezin, 1 plan, 1 hulpverlener.

4.1 Preventie

Het welbevinden van mensen staat voor het CDA centraal. Mensen zijn daarvoor op de eerste plaats zelf verantwoordelijk. De opgave voor de gemeente is om, samen met maatschappelijke organisaties en sportclubs, te zorgen voor een gezonde omgeving voor alle inwoners.

Het CDA wil:

- Een rookvrije generatie, die opgroeit in een rookvrije openbare ruimte, te beginnen met rookvrije scholen, schoolpleinen, sportaccommodaties en gemeentelijke gebouwen.
- Samenwerken met sportverenigingen en scholen, om een gezonde leefstijl te bevorderen en overgewicht tegen te gaan.

4.2 Persoonlijke kracht

Het CDA gaat uit van de persoonlijke kracht, waardigheid en eigen verantwoordelijkheid van mensen. Natuurlijk houden we rekening met wat mensen niet kunnen, maar ons vertrekpunt is wat mensen wel kunnen.

Het CDA wil:

- Afspraken met zorgorganisaties over maatwerk bij de thuiszorg, wanneer een algemene voorziening niet toereikend is.

4.2.1 Aanpak laaggeletterdheid en digibeten

In onze gemeente hebben naar schatting 3.500 mensen moeite met lezen en schrijven en zij kunnen daardoor moeilijker meedoen in de samenleving. Dat is een serieuze handicap in een wereld van internet, e-mail en sociale media.

Het CDA wil:

- Mensen die moeite hebben met lezen en schrijven de kans geven om in een veilige omgeving te werken aan de vaardigheden die zij nodig hebben om mee te kunnen doen.
- Cursussen voor computergebruik en digitalisering.

4.2.2 Passende voorzieningen

De gemeente faciliteert ontmoeting in buurtcentra en dorpshuizen, als dé plek voor culturele en sociale activiteiten.

Bij passende voorzieningen hoort ook passende woonruimte; het CDA wil het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, maar wel op een veilige manier. Met

woningcorporatie Reggewoon maakt de gemeente gerichte prestatieafspraken over de hoeveelheid en de kwaliteit van het woningaanbod.

Het CDA wil:

- Wonen en zorg voor een gehandicapt kind of familie zo mogelijk organiseren in de directe woonomgeving. Hiervoor kan de gemeente vergunningen voor flexibele bouwconcepten met een bepaalde duur afgeven, waarna de opstal, als de zorgtaak is beëindigd, wordt verwijderd.
- Facilitering door de gemeente van woningaanpassingen en domotica.
- Het voortouw nemen in het gesprek over mobiliteit en verkennen van mogelijke samenhang van leerlingenvervoer, WSW-vervoer en vrijwilligersinitiatieven zoals buurtbussen.

4.2.3 Mensen met een beperking

In het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking heeft de gemeente er een aantal taken bij gekregen. Niet alleen op het gebied van de zorg, maar ook op het gebied van toegankelijkheid van de openbare ruimte.

Het CDA wil:

- Samen met ervaringsdeskundigen eenmaal per jaar drukbezochte plekken in de gemeente bezoeken om hindernissen voor toegankelijkheid voor mensen met een beperking te signaleren en te verhelpen.

4.3 Omzien naar elkaar

Zorg heb je nodig als je ziek bent of leeft met een handicap of beperking. De meeste mensen die zorg nodig hebben willen dit zo goed en lang mogelijk in hun eigen omgeving organiseren. Wij willen deze zorg dicht bij huis versterken en beter organiseren, zodat de professionele zorg en ondersteuning beter aansluiten bij de keuzes van mensen. Zodat zij zo lang als mogelijk is regie over hun eigen leven kunnen houden. Het persoonsgebonden budget kan een belangrijk instrument zijn om die zorg naar eigen wens in te richten.

Het CDA wil:

- Ondersteuning van lokale en regionale initiatieven, waarbij buurten, verenigingen, bedrijven, kerken, etc. met elkaar alledaagse zorg voor ouderen en zieken in hun eigen omgeving organiseren.
- Eén regisseur per gezin die zo nodig andere instanties inschakelt.

4.3.1 Mantelzorg

Mantelzorgers zijn de onmisbare kracht in de zorg en aandacht voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken. Wij vinden dat de gemeente niet kan korten op zorg als mantelzorg niet voorhanden is.

De dagopvang en de respijtzorg moeten op orde zijn zodat mantelzorgers van tijd tot tijd even op adem kunnen komen. De gemeente staat naast de mantelzorgers en faciliteert ze, bijvoorbeeld door individuele coaching en training.

Het CDA wil:

- De mantelzorger of cliëntondersteuner een positie geven bij het keukentafelgesprek.

- Mantelzorgers, als ervaringsdeskundigen, betrekken bij het opstellen en de uitvoering van het beleid.
- Professionele ondersteuning van mantelzorgers voor informatie, advies of praktische ondersteuning.
- Het mantelzorgcompliment handhaven als blijk van waardering aan mantelzorgers.

4.3.2 Aanpak eenzaamheid

Eenzaamheid is een groot probleem in onze samenleving. Het komt in alle leeftijdscategorieën voor, maar vooral onze ouderen zijn een kwetsbare groep. De zorg en aandacht voor ouderen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, van familie, burens, kennissen en verenigingen. Om eenzaamheid tegen te gaan willen wij inzetten op het versterken van bestaande maatschappelijke en sociale verbanden en ouderen stimuleren om zelf op zoek te gaan naar sociale contacten.

Het CDA wil:

- Voorkomen en bestrijden van eenzaamheid als een speerpunt in het zorg- en welzijnsbeleid.
- Een gemeentelijke aanpak van eenzaamheid, waarbij ouderen die in isolement dreigen te raken regelmatig worden bezocht.
- Bevorderen dat vrijwilligers en professionals tijdig (leren) signaleren wanneer eenzaamheid zorgwekkende vormen gaat aannemen.

4.3.3 Ouderen

De vergrijzing van de bevolking heeft gevolgen voor het gemeentelijke zorgbeleid. Om goed voorbereid te zijn op de toekomst moet de gemeente nu in overleg gaan met ouderenorganisaties om te horen wat belangrijk is voor de zorg van later. Een speerpunt daarbij is omgang met dementie.

Het CDA wil:

- Bevorderen dat dementerenden zo lang mogelijk kunnen meedoen in de samenleving.
- Ouderen ondersteunen in het langer zelfstandig thuis blijven wonen. Voorzieningen in de wijk zijn hiervoor van groot belang.
- Ouderen laten participeren door hun kwaliteiten en levenservaring in te zetten.
- Bevorderen dat t.a.v. de leeftijdsgrens voor vrijwilligers zoals chauffeurs maatwerk wordt toegepast.
- De mobiliteit van ouderen faciliteren door een goede infrastructuur, goede doorgangen voor rollators en scootmobielen en het voorkómen van obstakels.

4.4 Samenwerking met professionals

Professionele ondersteuning blijft noodzakelijk. Omdat er zeer veel verschillende organisaties werkzaam zijn op het terrein van welzijn en zorg is integraal werken belangrijk. Een zorgprobleem kan immers verschillende oorzaken hebben: door gebrek aan werk, financiële problemen of eenzaamheid. Mensen moeten niet gehinderd worden door de uiteenlopende zorgsystemen waar verschillende partijen verantwoordelijk zijn.

Het CDA wil:

- Regie door de gemeente op de samenwerking van professionals, waaronder de zorgverzekeraars, om een integrale aanpak in de buurt mogelijk te maken.

- De problematiek rond personen met verward gedrag in samenwerking tussen burgemeester, politie en wethouder zorg aanpakken.

4.5 Financiering van zorg

De gemeente heeft de afgelopen jaren extra taken gekregen op het terrein van (jeugd-)zorg en werk, met forse bezuinigingen. De opgave voor de gemeente is om zorg te leveren voor het geld dat ze daarvoor krijgt. Voor ons is het uitgangspunt: Rijksgeld voor de zorg gaat naar het sociale domein.

4.5.1 Eigen bijdragen

Uitgangspunt voor het CDA is dat voorzieningen voor iedereen toegankelijk blijven. Het vragen van een eigen bijdrage kan dienen als ‘remgeld’ om de zorgkosten in de hand te houden. Hierdoor kan er langer zorg worden geboden uit een beperkt budget. Daarbij dreigt zorgmijding als de eigen bijdragen van mensen te hoog worden. Het CDA staat voor zorg voor iedereen die dat nodig heeft. Waar mogelijk organiseert de gemeente een vangnet voor mensen met een smalle beurs, en voert ze waar mogelijk gericht beleid om de eigen bijdragen naar draagkracht te heffen.

Het CDA wil:

- Een inkomensstaffel voor eigen bijdragen zodat mensen die net boven de minimumgrens zitten niet onevenredig hoge eigen bijdragen hoeven te betalen.
- De collectieve zorgverzekering voor mensen met een laag inkomen handhaven.

4.5.2 De menselijke maat centraal

Wie grotendeels afhankelijk is van zorg heeft de mogelijkheid dat zelf te regelen en naar eigen inzicht vorm te geven. Bovendien verloopt financiering van zorg dan niet via zorginstellingen, maar vindt plaats vanuit de vraag van mensen die zorg nodig hebben. Het CDA is om deze redenen groot voorstander van persoonsvolgende bekostiging.

Zorgfinanciering die de mens centraal stelt dus, zoals het persoonsgebonden budget (PGB) waarmee zorg kan worden ingekocht wanneer een persoon daarvoor kiest. Zo beschermen we de menselijke maat in de zorg.

Het CDA wil:

- Het persoonsgebonden budget (PGB) als middel om mensen zelf hun zorg in te laten richten. Hierdoor kan professionele zorg dicht bij huis worden geregeld.
- Misbruik van het PGB actief tegen gaan.

4.6 Organisatie

Zorg gaat over mensen; wij kiezen daarom voor een zorgstelsel waarin de mens centraal staat, waarin professionele zorg en zorg door familie of bekenden goed aansluiten en langdurige en intensieve zorg in alle fasen van het leven beschikbaar is als dat nodig is.

4.6.1 Cliëntparticipatie

Wij vinden het van belang dat adviesraden van cliënten en patiënten niet alleen adviseren over nieuwe voorstellen maar ook over de uitvoering van het bestaande beleid. Ook bij de dagelijkse praktijk zoals de keukentafelgesprekken is (onafhankelijke) klantondersteuning wenselijk.

Het CDA wil:

- Cliënten- en patiëntenraden betrekken bij het opstellen en de uitvoering van beleid.

4.6.2 Regeldruk in de zorg

Door de veelheid aan formulieren en procedures zien mensen vaak door de bomen het 'sociale bos' niet meer. Ook de toegankelijkheid van gemeentelijke informatie op de website en folders behoeft aandacht.

Het CDA wil:

- Eenvoudige procedures en subsidies om families en buurten te helpen.
- Zorgverleners en zorgvragers bij elkaar brengen om aan te wijzen welke regels overbodig zijn.
- Afstemming tussen gemeente en zorgverleners om rapportages te standaardiseren.

4.7 Werk en participatie

Met de Participatiewet zijn gemeenten meer verantwoordelijk gemaakt voor het toeleiden naar werk. De wetgeving kent evenwel nog een aantal belemmeringen die een integrale en flexibele aanpak mogelijk maken, onder andere bij het geven van bonussen bij werk met inzet van uitkeringen. Het CDA wil zich inzetten voor betaald werk voor diegenen die dat kunnen en willen. Werk is belangrijk voor inkomen, zelfontplooiing en sociale contacten.

Het CDA wil:

- Voor ieder die ongewenst thuiszit een persoonlijk plan voor begeleiding naar werk of passende (vrijwilligers-)activiteiten.
- Gericht aanpak van de problematiek van zogeheten NUG-ers, niet-uitkeringsgerechtigden.
- Een participatie-begeleidingstraject voor langdurig werklozen naar betaald werk of betekenisvol vrijwilligerswerk.

4.7.1 Werk

De gemeente staat door de Participatiewet voor een grote opgave. Ook voor mensen waarvoor betaald werk een brug te ver is, is participatie van belang. Voor ons is de tegenprestatie dan een middel om mensen te activeren die nu wel een uitkering ontvangen, maar verder niet participeren. Uiteindelijk kan de tegenprestatie een eerste stap zijn in de richting van een betaalde baan.

Het CDA wil:

- Eén werkgeversbenadering waarbij werkgevers met concrete mogelijkheden voor plaatsing worden benaderd door één instantie (die optreedt voor gemeente, WSW-bedrijf en waar mogelijk ook het UWV).
- Een voorbeeldfunctie van de gemeente waar het gaat om werkervaringsplekken of werkstages en andere passende maatregelen.
- Voldoende werkervaringsplaatsen.

4.7.2 Armoede

Armoede is niet alleen een financieel probleem, maar vooral ook een zaak van niet kunnen meedoen in de samenleving. Een integrale aanpak met zorg en welzijn is geboden. En voorkomen beter is dan genezen.

Het CDA wil:

- Het armoedebeleid van de gemeente Hellendoorn (niveau 2017) onverminderd voortzetten.
- Projecten met vrijwilligers voor mensen die moeite hebben hun administratie op te zetten. Voorbeelden zijn 'schuldhulpmaatjes' en het hulpfonds.
- Samenwerking met de voedselbank die we zien als noodzakelijke maar tijdelijke oplossing. De gemeente ondersteunt waar nodig bij het vinden van een geschikte accommodatie.
- Stadsbank Oost-Nederland oproepen om de rentetarieven te verlagen naar het gemiddelde niveau in de kredietmarkt.
- Aandacht in het armoedebeleid voor bijzondere groepen, zoals ouderen en mensen die langdurig in de bijstand zitten.
- Het zogeheten Talentenportaal verder ontwikkelen en promoten.

5. Eerlijke economie

Het CDA streeft naar een eerlijke economie. Een eerlijke economie betekent dat mensen moeten kunnen profiteren van een goed economisch klimaat en dat iedereen de kans krijgt om met zijn talenten een eerlijk inkomen te verwerven. Maar het betekent ook rekening houden met leefbaarheid en de leefomgeving.

De gemeente kan randvoorwaarden scheppen voor een florerende lokale economie en bedrijven ondersteunen door bijvoorbeeld de regeldruk te verminderen of een gunstig vergunningenbeleid te voeren.

5.1 Bedrijvigheid

Bedrijvigheid en ondernemerschap dragen bij aan de vitaliteit en de leefbaarheid van dorpen en kernen. Het CDA kiest vanuit zijn uitgangspunt van rentmeesterschap nadrukkelijk voor het stimuleren van sociaal ondernemerschap. Voor het CDA zijn de agrarische bedrijven, familiebedrijven en MKB-bedrijven de motoren waar de samenleving op draait.

Het CDA wil:

- Maatschappelijk ondernemen stimuleren met activiteiten als de Roefeldag, techniekdagen en de “Beursvloer Hellendoorn”.

5.1.1 Ondernemerschap

Het CDA waardeert ondernemerschap en wil dat waar mogelijk in de verschillende bedrijfsfasen stimuleren, vooral rondom de huisvesting. Daarnaast is kennisdelen het adagium van deze tijd. Startende jonge ondernemers wisselen graag kennis uit en delen voorzieningen. Wij willen hen ondersteunen en ondernemers stimuleren om te groeien.

Het CDA wil:

- Leegstaande winkels, bedrijfsgebouwen of overheidspanden gebruiken om startende en kleine ondernemers te huisvesten.
- Bedrijfsvestiging op industrieterrein Lochter III.
- Onze centrale ligging in Overijssel, het doortrekken van de A35 van Wierden naar Nijverdal en de optimalisatie van de N35 tussen Nijverdal en Raalte gebruiken als vestigingsargument.
- In overleg met regio en provincie zorgen dat knellende vestigingsbepalingen worden geschrapt.
- Verduurzaming van bedrijventerreinen stimuleren, onder meer door het gebruik van zonnepanelen op daken of in groenstroken te bevorderen.
- De revitalisering van industrieterreinen Lochter I en II voortzetten.
- De agenda voor Twente voortzetten en bij goede, concrete projecten financieel bijdragen in de realisatie ervan.
- Goede bereikbaarheid van de bedrijventerreinen vanaf het NS station.

5.1.2 Werkgelegenheid

Gemeenten kunnen de werkgelegenheid bevorderen. De gemeente geeft ruimte en voorrang aan bedrijven met veel werkgelegenheid.

Het CDA wil:

- Maandelijks werkbezoeken door het college aan enkele bedrijven, waarbij werkgelegenheid en arbeidsparticipatie vaste thema's zijn.
- Inzetten op duurzaam werk, tijdelijke arbeidsplaatsen moeten altijd perspectief bieden op een vervolg.

5.2 Leefbaar platteland

Hellendoorn is een prachtige gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. Dat willen wij in stand houden en waar mogelijk verder ontwikkelen voor alle generaties.

Het CDA vindt een leefbaar platteland met goede voorzieningen belangrijk. Een volledig dekkend mobiel netwerk en digitale infrastructuur en snel internet vormen een basisvoorziening voor een innovatieve economie. Tevens is deze digitale en mobiele bereikbaarheid een basisvoorziening voor de leefbaarheid en veiligheid.

Het CDA wil:

- Een leefbaarheidsplan voor de kleine kernen blijven faciliteren, waarin aansluiting wordt gezocht bij landelijke en provinciale regelingen t.a.v. een leefbaar platteland.
- Een gezamenlijke inspanning van gemeente en aanbieders van digitale infrastructuur om in het gehele buitengebied digitale infrastructuur en mobiele bereikbaarheid te realiseren.

5.2.1 Vitale dorpen en kernen

De detailhandel verandert momenteel sterk en dat vraagt om een antwoord op regionaal niveau. In het omgevingsplan wordt geregeld waar detailhandel mag plaatsvinden.

Verkopen aan huis in plattelandsgebieden zijn van meerwaarde voor agrarische bedrijven en daarmee voor het behoud van voedselproductie en groene landschappen.

Het CDA wil:

- Gratis parkeren langs de openbare weg handhaven in de hele gemeente.
- Parkeren waar nodig reguleren via blauwe zones.
- Ruim baan voor het Masterplan Grotestraat met een actieve inbreng van ondernemers.
- Verkopen aan huis bij agrarische bedrijven stimuleren.

5.2.2 Recreatie

Onze gemeente moet aantrekkelijk blijven voor toeristen en recreanten. Ook voor de eigen inwoners wordt het steeds belangrijker dat belevingen geboden worden. Voor winkeliers en horecabedrijven worden de overlevingskansen groter als meer toeristen en recreanten de gemeente bezoeken.

Het CDA wil:

- Een toeristisch actieplan voor onze prachtige gemeente.
- Het benutten van toeristisch-recreatieve kansen, waarbij gedacht kan worden aan de Reggeherstelprojecten, de Sallandse Heuvelrug, De Pas in Haarle, de Paarse Poort en de haven van Daarlerveen.

5.2.3 Regionale economische samenwerking

Omdat mensen zich over gemeentegrenzen heen bewegen moeten gemeenten meer de handen ineen slaan. Samenwerken maakt sterk en trekt investeerders aan. Mensen bewegen zich in de gehele regio voor hun werk, hun school en hun boodschappen. Vanwege deze aspecten, maar vooral ook om het scheppen van een optimaal economisch klimaat werken gemeenten samen in bovengemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Het CDA wil

- De stimulering van de regionale economie als uitgangspunt nemen voor het opstellen van een omgevingsvisie en economische visie.
- Een goed woonklimaat voor werknemers die in onze regio een baan vinden. We voorkómen of verminderen beperkingen in bestemmingsplannen.
- Aandacht voor grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit in de Euregio.

5.2.4 Kansen benutten

Met de nieuwe Omgevingswet kan de gemeenteraad zich nadrukkelijk richten op een toekomstvisie voor de gemeente, gebaseerd op de optimale economische kansen van dorp en regio.

Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij het opstellen van een omgevingsvisie is vanzelfsprekend.

Het CDA wil:

- Ondernemerschap optimale kansen geven en experimenten daarin toestaan. Dat kan door het schrappen, aanpassen of flexibiliseren van regels in bijvoorbeeld het bestemmingsplan.
- De mogelijkheid verkennen om gronden t.b.v. bedrijvigheid in erfpacht uit te geven.

5.2.5 Land- en tuinbouw

In onze gemeente kennen we een lange traditie van land- en tuinbouw. Onze landbouw is ook een innovatieve sector. Wij steunen initiatieven om de productie te vernieuwen zodat de sector nog duurzamer, gezonder en concurrerender wordt.

Het CDA wil:

- Een duurzame balans tussen natuur, landbouw en recreatie.
- Ruimte en waardering voor landbouwers die ook de groenbeheerders van ons land zijn.
- Geen beperkingen op huidig agrarisch gebruik bij herontwikkeling van agrarische locaties naar andere bestemmingen.
- De gevolgen van de aanwijzing van waterwingebieden tussen Daarle en Daarlerveen kritisch volgen en waar nodig goede compensatiemaatregelen laten treffen.
- Kleine zonneparken mogelijk maken rond waterwinputten in Daarle en Daarlerveen.

5.2.6 Omgevingskwaliteit koesteren

Het CDA zet in op versterking van de landbouwstructuur en de kwaliteit van de groene ruimte.

Verlies en versnippering van landbouwgrond moet zo mogelijk worden voorkomen, aan natuurdoelen moet zo veel mogelijk samen met agrarische ondernemers worden gewerkt bij realisatie en onderhoud. Medewerking voor ruil of verkoop van betrokken eigenaren is nodig om onteigening te voorkomen.

Het CDA wil:

- Recreatie, natuur en landbouw in onderlinge samenhang bevorderen.

- Voor de levensvatbaarheid van de landbouw ruimte bieden aan nevenactiviteiten van boeren, zodat zij het landschap kunnen blijven beheren en voedsel kunnen produceren.
- Samen met de eigenaar actief aan de slag gaan met vrijkomende bebouwing, zoals leegkomende stallen, om ruimte te bieden aan een nieuwe bestemming. Daar waar het kan binnen de bestaande gebouwen. Innovatief en creatief daar waar dat nodig is (bijv. 2 locaties samenvoegen) om passend in de omgeving tot de gewenste gebouwen te komen.
- Meewerken aan nieuwe bouwvormen bij agrarische bedrijven en op maat bezien of bedrijfswoningen nodig zijn voor de bedrijfsactiviteiten.
- Zonnepanelen toestaan op landbouwgrond.
- De punten uit de Uitvoeringsagenda voor de Sallandse Heuvelrug realiseren, onder meer wandel- en fietsroutes, een permanente schaapskudde en uitkijktorens.
- Bij natuur- en landbouwontwikkelingen de mogelijkheden van recreatie en toegankelijkheid nadrukkelijk betrekken.
- De gevolgen onderzoeken van waterwinning in relatie tot eventuele natuurschade op de Sallandse Heuvelrug.

5.2.7 Wegen en openbaar groen

In de afgelopen jaren is het onderhoudsniveau voor wegen, bermen en openbaar groen noodgedwongen verlaagd. De kwaliteit van de openbare ruimte is daardoor lager dan een decennium geleden. Recent zijn er nieuwe investeringen gedaan in het wegonderhoud. Wij vinden dat ook het openbaar groen weer naar een hoger niveau getild kan worden.

Het CDA wil:

- Het onderhoud van wegen, bermen en openbaar groen terugbrengen op het niveau van voor de economische crisis.

5.3 Duurzaamheid

In een eerlijke economie gaat het om meer dan groene energie, afvalrecycling en energiebewustzijn. Het gaat ook om een duurzame arbeidsmarkt die zich laat kenmerken door goed en nabij (vak)onderwijs waar het leren van vaardigheden hoog in het vaandel staat. Het stimuleren van een circulaire economie vloeit voort uit ons beginsel van rentmeesterschap.

5.3.1 Van onderop

Een duurzame toekomst vraagt om een forse investering in de economie en infrastructuur van ons land. Daarnaast willen wij vooral aansluiten bij initiatieven van bewoners, instellingen en ondernemers, en hen ruimte bieden.

Het CDA wil:

- Een portefeuillehouder voor duurzaamheid en energietransitie.
- Jaarlijks een gemeentelijke schoonmaakdag organiseren.
- Een gemeente die het goede voorbeeld geeft. Duurzaamheid wordt opgenomen in het gemeentelijke aanbestedingsbeleid.
- Stimuleren dat alle woningen, bedrijven en gebouwen voor het jaar 2035 verduurzaamd worden, buurt voor buurt en straat voor straat.
- Binnen vijf jaar het maatschappelijk vastgoed, zoals de gemeentelijke kantoren, zwembad Het Ravijn, scholen en sporthallen, verder verduurzamen door onder meer het plaatsen van zonnepanelen en led-verlichting.
- Voorlichting geven over energiebesparing.
- Streven naar zo veel mogelijk recycling van afvalproducten.

5.3.2 Energietransitie

Energietransitie is de omslag naar een lager energiegebruik, opgewekt met hernieuwbare energie. Nederland loopt ver achter op de doelstellingen voor duurzame energie. Ook onze gemeente zal zich fors moeten inspannen om de afgesproken doelstellingen te halen. Fossiele brandstoffen zoals aardolie, aardgas en kolen zorgen nu nog voor ongeveer 95 procent van ons energieverbruik. Slechts 5 procent van het energieverbruik wordt opgewekt met hernieuwbare, duurzame energie. Een probleem dat op lokaal niveau opgelost moet worden.

‘De wereld mooier achterlaten dan dat we haar aantreffen’, ofwel goed ‘rentmeesterschap’ vormt de kern van de CDA-visie op de energietransitie.

De meerwaarde vanuit het CDA-gedachtegoed is om vanuit de samenleving zelf - via gedrag, houding en acceptatie - de energietransitie te bewerkstelligen, in plaats van van bovenaf aan de samenleving op te leggen. Door de verantwoordelijkheid en uitvoering zo laag mogelijk in de samenleving terug te leggen, kan er draagvlak worden gevonden. Dit willen wij nadrukkelijk samen oppakken met de provincie en waterschappen om in de regio de verbindingen met de inwoners en het bedrijfsleven te leggen.

Het CDA wil:

- Een Energiekansenkaart opstellen om inzicht te krijgen in de kansen die er zijn op het gebied van hernieuwbare en duurzame energiebronnen.
- Aandringen op duurzaam bouwen, zoals het mogelijk maken van duurzame energieprojecten in bestemmingsplannen, de nul-op-de-meterwoningen en geen bouwleges vragen bij duurzame investeringen.
- Afspraken met Reggevoorn om sociale huurwoningen energiezuiniger te maken.
- Afspraken met de netbeheerder over gebruik van het gasnet voor invoeding van hernieuwbare gassen en over mogelijke verzwaring van het elektriciteitsnet.
- Het gebruik van all electric warmtepompen en hybride warmtepompen stimuleren.
- Het aantal laadpunten voor elektrisch vervoer verdubbelen.
- Onderzoeken op welke locaties kleinere windmolens mogelijk zijn.
- De mogelijkheid van grootschalige zonneparken onderzoeken.
- Het oprichten van regionale energiecoöperaties stimuleren.
- In het Omgevingsplan in samenwerking met betrokken partijen, waaronder de netbeheerder en woningcorporaties, voorwaarden stellen aan de keuze voor de toekomstige energie- en warmte-infrastructuur.
- Verstening van tuinen tegengaan door goede voorlichting.

5.4 Gezonde gemeentefinanciën

Een eerlijke economie vraagt om solide overheidsfinanciën, lagere lasten en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel. Een solide toekomst is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld via de Rijksoverheid. Slechts een beperkt aandeel komt uit lokale heffingen en belastingen. In beide gevallen is er sprake van belastinggeld, opgebracht door de inwoners van de gemeente. We hebben de overtuiging dat we duurzaam

moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn. Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

5.4.1 Gemeenschapsgeld

De gemeentelijk inkomsten worden direct of indirect door de inwoners opgebracht. We moeten daarom heel bewust en duurzaam omgaan met gemeentelijke financiën. Het CDA wil daarom als uitgangspunt gematigde lastendruk, een transparante begroting en financiële degelijkheid. Er moeten voldoende reserves zijn om onvoorziene tegenvallers en inkomstendalingen op te kunnen vangen.

5.4.2 Investeringsen

In de afgelopen jaren heeft de gemeente veel geïnvesteerd in grote projecten, wegen en sportaccommodaties. Tegenover deze uitgaven staan solide bezittingen. Het CDA wil in de komende raadsperiode gemiddeld € 6 miljoen per jaar investeren, zodat er ruimte is voor het verlagen van de schuldpositie van de gemeente. In zeer bijzondere situaties kan dat bedrag verhoogd worden, waarbij o.a. gedacht kan worden aan renderende duurzaamheidsinvesteringen.

5.4.3 Sparen en weerstandsvermogen

De hoogte van de gemeentelijke uitgaven en investeringen vormt geen doel op zich, maar draagt bij aan een maatschappelijk doel. We leven niet in de waan van de dag. We zorgen dus ook voor voldoende weerstandsvermogen. Waarbij we sparen voor gewenste investeringen. We zijn transparant over de uitgaven van de gemeente.

Het CDA wil:

- De lokale lastendruk behoudens inflatieaanpassing niet verhogen.
- Declaraties van bestuurders publiceren op de gemeentelijke website.
- Verantwoording van gelden die de fracties van de gemeente ontvangen, publiceren op de gemeentelijke website.
- Een duidelijk overzicht van instellingen die van de gemeente subsidie ontvangen en de taken die men uitvoert publiceren op de gemeentelijke website.
- Externe adviseurs uitsluitend inschakelen voor tijdelijke opdrachten waarvoor de expertise in eigen huis of bij Twente-14-gemeenten ontbreekt.
- Een knelpuntenpotje voor elke wethouder/portefeuillehouder om kleine knelpunten snel op te kunnen lossen.
- Actief zoeken naar subsidiemogelijkheden om voorgenomen beleid te kunnen uitvoeren.
- Voor gemeentelijke diensten het profijtbeginsel toepassen (de gebruiker betaalt) op basis van kostendeckende tarieven, uitgezonderd grafrechten en VOG-verklaringen voor vrijwilligers.

===